

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permiseunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Secția întâi

CAUZA ĐURĐEVIĆ ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

(Cererea nr. 52442/09)

Hotărâre

Strasbourg

19 iulie 2011

Definitivă

19/10/2011

Hotărârea devine definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din Convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În cauza Đurđević împotriva Croației,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția întâi), reunită într-o cameră compusă din Anatoly Kovler, *președinte*, Nina Vajić, Peer Lorenzen, Elisabeth Steiner, Khanlar Hajiyeu, George Nicolaou, Mirjana Lazarova Trajkovska, *judecători*, și Søren Nielsen, *grefier de secție*,

după ce a deliberat în camera de consiliu, la 28 iunie 2011,
pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

Procedura

1. La originea cauzei se află cererea nr. 52442/04 îndreptată împotriva Republicii Croația, prin care trei resortisanți ai acestui stat, domnul Đuro Đurđević („reclamantul Đuro Đ.”), soția sa Katica Đurđević („reclamanta Katica Đ.”) și fiul lor Danijel Đurđević („reclamantul Danijel Đ.”) au sesizat Curtea la 14 septembrie 2009, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”).

2. Reclamanții sunt reprezentați de doamna Lovorka Kušan și domnul Zlatko Kušan, avocați în Ivanić Grad. Guvernul croat („Guvernul”) este reprezentat de agentul guvernamental, doamna Š. Stažnik.

3. La 10 septembrie 2010, președintele Secției întâi a hotărât să comunice Guvernului cererea. S-a hotărât, de asemenea, că admisibilitatea și fondul cauzei vor fi examinate împreună (art. 29 § 1).

În fapt

I. Circumstanțele cauzei

4. Reclamanții s-au născut în 1967, 1966 și, respectiv, 1994 și locuiesc în Kloštar-Ivanić.

1. Cu privire la cele două incidente din 16 iunie 2009

a) Versiunea reclamanților asupra evenimentelor

5. Reclamanții afirmă că, la 16 iunie 2009 în jurul orei 9:30 p.m., reclamantul Danijel Đ. și fratele său Z.Đ au fost atacați în fața restaurantului „Yogi” din Ivanić Grad de un grup de șase bărbați. A intervenit poliția, iar reclamantul Danijel Đ. și fratele său au fost duși la secția de poliție din Ivanić Grad. Reclamantul Danijel Đ. a refuzat să semneze procesul verbal al poliției cu privire la incident, în care se preciza că avea 1 g/kg de alcool în sânge. În jurul orei 10:30 p.m., când reclamantul Đuro Đ. și reclamanta Katica Đ. au ajuns la secția de poliție, au constatat că reclamantul Danijel Đ. era bătut și plin de sânge.

6. Pe când reclamanții Katica și Danijel Đ. se îndreptau spre mașina lor, au fost abordați de doi ofițeri de poliție, printre care și S.M. Ofițerul de poliție neidentificat a deschis portiera, iar S.M. a scos-o pe reclamanta Katica Đ. din mașină răsucindu-i brațul, a lovit-o cu pumnul în piept și cu piciorul în abdomen. S.M. l-a lovit cu piciorul pe reclamantul Danijel Đ. în abdomen și l-a strâns de gât. Reclamanta Katica Đ. a sunat la Poliția din Zagreb să le raporteze incidentul, dar nu a existat nicio reacție.

7. După incident, reclamanții împreună cu alți membri ai familiei s-au prezentat la Centrul Medical de Urgență Ivanić Grad (*Služba hitne medicinske pomoći, ispostava Ivanić Grad*), unde medicul a refuzat să consemneze rănilor reclamanților. Reclamanții și rudele lor s-au dus apoi la Spitalul General Bjelovar (*Opća Bolnica Bjelovar*), unde au fost examinați în jurul orei 2 a.m. S-a stabilit că reclamanta Katica Đ. prezenta contuzii în zona pieptului, capului și pelvisului (*contusio thoracis, capitis et pelveos*), iar reclamantul Danijel Đ. prezenta contuzii în zona capului, cu excoriații, și a nasului (*contusio capitis cum excoriations et contusio nasi*). Rănilor au fost consemnate ca leziuni corporale minore.

8. La o dată nespecificată, reclamantul Đuro Đ. a adresat o reclamație Ministerului Sănătății și Solidarității Sociale (*Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi*), precizând că familia sa nu a fost tratată în mod corespunzător la Centrul Medical de Urgență Ivanić Grad. La 17 august 2009, S.L. – directorul Centrului Județean de Sănătate Zagreb (*Dom Zdravlja Zagrebačke Županije*)–, a prezentat observațiile sale ministerului, declarând că reclamanții făcuseră presiuni asupra medicului de gardă să diagnosticheze leziunile, însă medicul a avut un comportament profesionist și a refuzat să consemneze leziuni inexistente.

b) Versiunea Guvernului asupra evenimentelor

9. Guvernul a afirmat că, în seara zilei de 16 iunie 2009, Z.Đ. – fiul reclamanților Đuro și Katica Đ. și totodată fratele reclamantului Danijel Đ. – lua cina la restaurantul „Yogi” din Ivanić Grad când M.Š., în stare vizibilă de ebrietate, l-a acostat, l-a insultat pentru etnia sa romă și i-a scuipat în mâncare. Z.Đ. a părăsit restaurantul dar a revenit în scurt timp, în jurul orei 9:30 p.m., împreună cu reclamantul Danijel Đ. pentru a lua mașina care fusese parcată în fața restaurantului.

10. A avut loc o dispută verbală și apoi fizică între Z.Đ. și reclamantul Danijel Đ., pe de o parte, și M.Š., pe de altă parte. Z.Đ. și reclamantul Danijel Đ. au primit ajutorul rudelor lor, S.Đ., V.Đ., T.Đ. și B.Đ. Poliția a sosit în scurt timp și conflictul a încetat. Participanții au fost duși la secția de poliție din Ivanić Grad.

11. În aceeași zi, în jurul orei 10:30 p.m., un grup mic de etnici romi, printre care și reclamantul Đuro Đ. și reclamanta Katica Đ. au sosit la secția de poliție în căutarea lui M.Š. Când polițiștii i-au somat să plece, aceștia au părăsit secția de poliție. Cu toate acestea,

reclamanta Katica Đ. a continuat să țipe în fața secției de poliție, proferând insulte și amenințări la adresa polițiștilor. Polițiștii S.M. și A.B., îmbrăcați acum în haine civile întrucât nu mai erau de serviciu, au abordat-o pe reclamanta Katica Đ. rugând-o să se calmeze, fără a face uz de forță. Ulterior, reclamanta Katica Đ. a plecat.

12. Reclamanții s-au prezentat apoi la Centrul Medical de Urgență Ivanić Grad, unde medicul nu a fost în măsură să constate nicio vătămare corporală.

i) Acțiunea privind evenimentele din 16 iunie 2009 din jurul orei 9:30 p.m.

13. La 16 iunie 2009, la secția de poliție din Ivanić Grad au fost audiați Z.Đ., M.Š. și reclamantul Danijel Đ., precum și un martor, I.G., chelneriță la restaurantul „Yogi”.

14. I.G. a declarat că, la momentul în litigiu, îl servise pe Z.Đ. în restaurant când M.Š. s-a apropiat de el, l-a insultat pentru etnia sa romă și i-a scuipat în mâncare. Z.Đ. a plecat și s-a întors în scurt timp cu alți trei etnici romi, un bărbat și două femei. A urmat o dispută, mai întâi verbală, apoi fizică. Martora nu a văzut foarte clar cine pe cine a lovit, dar a auzit insulte verbale din partea tuturor.

15. Reclamantul Danijel Đ. a declarat că, după ce fratele lui s-a întors acasă și i-a povestit despre abuzul comis de M.Š. la restaurant, ei doi s-au întors la restaurant întrucât mașina lor rămăsese acolo. Câțiva bărbați necunoscuți, printre care și M.Š., i-au acostat. Reclamantul Danijel Đ. a început să alerge spre casă când dintr-o dată cineva l-a lovit în spate. A căzut la pământ, iar bărbații au continuat să îl lovească pe tot corpul. Și-a pierdut cunoștința.

16. Z.Đ. a descris, și el, incidentul de la restaurant și a declarat că, atunci când s-a întors cu reclamantul Danijel Đ. pentru a-și recupera mașina parcată în fața restaurantului, câțiva bărbați necunoscuți, printre care și M.Š., s-au apropiat de ei. El și fratele lui au început să fugă spre casă. Când a ajuns acasă și a văzut că fratele lui nu ajunsese, s-a întors să îl caute. L-a găsit pe strada Babonićeva. Aceștia au dat telefon rudelor lor V.Đ. și S.Đ. și s-au dus cu toții la restaurant, unde au dat de M.Š., care a început imediat să îi insulte, s-a apropiat de ei și i-a lovit. Aceștia au ripostat. M.Š. a dat cu piciorul de câteva ori în abdomenul lui S.Đ. Apoi a venit poliția și bătaia a încetat.

17. În descrierea lui privind incidentul de la restaurant, M.Š. a recunoscut că l-a insultat verbal pe Z.Đ. pentru etnia sa romă și apoi i-a scuipat în mâncare. Acesta a precizat că după câteva minute Z.Đ. s-a întors cu fratele lui și cu două femei de etnie romă. Aceștia au început să îl insulte și apoi l-au atacat. El s-a apărât lovindu-i cu mâinile și picioarele pe atacatori. Apoi a venit poliția și bătaia a încetat.

18. La 9 iulie 2009, poliția din Ivanić Grad i-a trimis în judecată pe M.Š., Z.Đ., reclamantul Danijel Đ., S.Đ. și V.Đ. în fața instanței pentru contravenții din Ivanić Grad. La aceeași dată, în baza raportului poliției și în lipsa unei ședințe, instanța i-a găsit pe M.Š., Z.Đ., S.Đ. și V.Đ. vinovați:

„în data de 16 iunie 2009, în jurul orei 9:30 p.m., în Kloštar Ivanić, [...] în barul „Yogi” [...], tulburarea ordinii și liniștii publice prin faptul că pârâțul M. a intrat în localul menționat în stare vizibilă de ebrietate, s-a apropiat de masa unde stătea pârâțul Z., a început să îl insulte [...] și i-a scuipat în mâncare. Imediat după aceea, pârâțul Z. s-a ridicat și a plecat din restaurant. După un timp, pârâțul Z. s-a întors, împreună cu fratele său, pârâțul D., ca să își recupereze mașina, care fusese parcată în fața restaurantului. De ei s-a apropiat pârâțul M., împreună cu 3 persoane necunoscute, urmate de al patrulea pârât, S., și al cincilea pârât, V., care au luat partea celui de-al doilea pârât Z. și celui de-al treilea pârât D. și i-au insultat pe primul pârât M. și pe ceilalți [...]

După insultele verbale, primul pârât M. i-a atacat pe a patra pârâta S., care este însărcinată, și pe al cincilea pârât V., precum și pe T. și B.Đ. care îi însoțeau, și i-a lovit de câteva ori în abdomen. Al doilea pârât Z. și al treilea pârât D. s-au implicat și ei în disputa cu primul pârât M., lovindu-se reciproc cu pumnii și picioarele.

Când au sosit polițiștii de la secția din Ivanić Grad, pârâții au încetat să mai tulbure liniștea.”

19. Instanța pentru contravenții a hotărât că M.Š. este vinovat de încălcarea art. 6 din Legea privind contravențiile împotriva ordinii și liniștii publice (*Zakon o prekršajima protiv*

javnog reda i mira) și l-a amendat cu 1 170 de kune croate (HRK). Ceilalți pârâți au fost găsiți vinovați de încălcarea art. 13 din aceeași lege și amendați cu 195 HRK. Hotărârea referitoare la M.Š. a rămas definitivă, dar Z.Đ., S.Đ. și V.Đ. au atacat hotărârea; la 17 noiembrie 2009, aceeași instanță i-a găsit vinovați pe pârâți, după ce a avut loc și o audiere a acestora, și a emis o somație pe numele lor. Nu s-a formulat apel ulterior.

20. Urmărirea împotriva celui de-al treilea reclamant Danijel D. a încetat deoarece era minor. La 22 octombrie 2009, instanța pentru contravenții l-a declarat vinovat de participarea la conflict împreună cu fratele său Z. împotriva lui M.S. și a emis o mustrare scrisă pe numele său. Nu s-a formulat apel ulterior.

ii) Acțiunea privind evenimentele din 16 iunie 2009 din jurul orei 10:30 p.m.

21. La 16 iunie 2009, poliția din Ivanić Grad a trimis-o în judecată pe reclamanta Katica Đ. în fața instanței pentru contravenții din Ivanić Grad, acuzând-o de tulburarea liniștii în Ivanić Grad în data de 16 iunie 2009, în jurul orei 10:30 p.m., prin faptul că s-a dus la mașina soțului, a apăsă pe claxon și a țipat. De asemenea, i-a insultat verbal pe ofițerii de poliție din cadrul secției Ivanić Grad, numindu-i hoți, amenințând cu incendierea caselor lor și înjurându-i.

22. La 17 iunie 2006, Spitalul General Bjelovar a prezentat secției de poliție din Ivanić Grad un raport care consemna că reclamanta Katica Đ. a fost examinată de un medic din acel spital la 17 iunie 2009 ora 2 a.m. și că suferise contuzii în zona toracelui, capului și pelvisului provocate de o persoană necunoscută; reclamantul Danijel Đ. suferise contuzii în zona capului, cu excoriații, precum și o contuzie a piramidei nazale.

23. Raportul medico-legal din 19 iunie 2009 arată că ecografia reclamantei Katica Đ. indica un hematom subcutanat în zona sacrală cu dimensiunea 92x74x23 mm.

24. La 1 iulie 2009, la secția de poliție din Ivanić Grad a fost audiată M.Šk., chelneriță la barul „Argentina” aflat în apropierea locului incidentului din 16 iunie 2009 din jurul orei 10:30 p.m. Aceasta a declarat că la momentul respectiv se afla pe terasa barului împreună cu doi polițiști, S.M. și A.B., și că a auzit gălăgie dinspre parcare din apropiere, sunete de claxon și țipete. Ofițerul de poliție A.B. s-a dus să vadă ce se întâmplă. Martora a auzit țipete de femeie. În curând, ofițerului i s-au alăturat alți polițiști. După scurt timp, l-a auzit pe S.M. strigând „Stai! „Poliția!”. Ea s-a întors în bar și apoi a ieșit iarăși afară. I-a văzut pe polițiști apropiindu-se de mașină, iar situația s-a calmat. După scurt timp, M.S., care locuia în apropiere, a venit la bar și a spus că a fost trezit de gălăgie. Ea i-a spus să nu se ducă acolo și că poliția rezolvase deja situația. Aceasta a declarat totodată că nu era adevărat că polițiștii făcuseră uz de forță; aceștia doar au rugat persoanele necunoscute să se calmeze.

25. La aceeași dată, la secția de poliție din Ivanić Grad a fost audiat M.S., care a declarat că, în data de 16 iunie 2009, în jurul orei 10:30 p.m., se afla pe terasa localului „Argentina” împreună cu M.Šk. și doi ofițeri de poliție din cadrul secției de poliție din Ivanić Grad, S.M. și A.B. Martorul a declarat că a auzit gălăgie dinspre parcare din apropiere – cineva claxona. Ofițerul A.B. s-a dus acolo să vadă ce se întâmplă. Țipetele au continuat și, în baza vocilor pe care le-a auzit, a dedus că acestea aparțineau mai multor femei. Ofițerul S.M. s-a dus și el în parcare. După scurt timp, l-a auzit pe S.M. strigând „Stai! „Poliția!”. A plecat de la terasă și s-a dus la parcare, unde a văzut un grup de etnici romi venind dinspre secția de poliție și vorbind tare. Una dintre femeile din grup probabil că a sunat la Poliția Zagreb să le spună că a fost bătută de doi polițiști din Ivanić Grad, ceea ce nu este adevărat. La scurt timp după aceea, au apărut unul sau doi polițiști în civil, iar situația s-a calmat. Acesta a declarat totodată că nu era adevărat că polițiștii făcuseră uz de forță; aceștia doar au rugat persoanele necunoscute să se calmeze.

26. La o dată nespecificată, a doua reclamantă Katica Đ. a depus o plângere penală împotriva celor doi ofițeri de poliție la Parchetul Municipal din Ivanić Grad (*Općinsko državno odvjetništvo u Ivanić Gradu*), formulând acuzații de rele tratamente în timpul

serviciului sau în exercițiul atribuțiilor de serviciu în interes public (*zlostavljanje u obavljanju službe ili javne ovlasti*). Aceasta susținea că doi ofițeri de poliție, dintre care unul era S.M., i-au bătut pe ea și fiul ei și că apoi au început să țipe.

27. La 12 octombrie 2009, la secția de poliție din Ivanić Grad s-a organizat o prezentare pentru recunoaștere cu cinci bărbați, dintre care unul era ofițerul de poliție A.B. A doua reclamantă Katica Đ. nu a identificat niciunul dintre bărbați ca autor al pretinsului act de violență împotriva ei din 16 iunie 2009.

28. La 30 noiembrie 2009, Parchetul Municipal din Ivanić Grad a respins plângerea celei de-a doua reclamante Katica Đ. constatând, printre altele, că aceasta nu fusese în măsură să identifice pe prezumtivii făptași în timpul prezentării pentru recunoaștere și camera de supraveghere de la secția de poliție din Ivanić Grad nu a înregistrat nimic suspect. Partea relevantă din ordonanță precizează:

„Katica Đurđević a depus o plângere penală împotriva ofițerului de poliție S.M. și a altui ofițer neidentificat din cadrul secției de poliție din Ivanić Grad pentru infracțiunea de rele tratamente în timpul serviciului sau în exercițiul atribuțiilor de serviciu în interes public [...]

În plângerea penală, aceasta afirmă că în data de 16 iunie 2009, în jurul orei 11 p.m., s-a dus împreună cu soțul său Đuro la secția de poliție din Ivanić Grad deoarece fiii lor, Z. și Danijel, fuseseră duși acolo. Danijel era plin de sânge, așa că l-a scos din secția de poliție și au stat în mașina parcată în fața secției de poliție. În timp ce își aprindea o țigară, un ofițer de poliție a deschis portiera, a luat-o de brațul drept, aproape rupându-i-l, a scos-o afară din mașină și a lovit-o cu piciorul în zona pieptului și abdomenului. S.M., care era împreună cu ofițerul de poliție, l-a scos pe Danijel din mașină, l-a lovit cu piciorul în abdomen, l-a luat de gât și l-a lipit de mașină. Incidentul a fost înregistrat de camera video de supraveghere, iar reclamanta sugerează vizionarea înregistrării.

S.M. a declarat că era angajat ca ofițer de poliție în cadrul secției de poliție din Ivanić Grad și că în data de 16 iunie 2009 a fost trimis la Kloštar Ivanić deoarece [cineva] tulbura liniștea publică. În jurul orei 9:45 p.m., a sosit la restaurantul „Yogi”, unde l-a găsit pe M.Š. șezând în fața restaurantului, în stare vizibilă de ebrietate, și câțiva etnici romi care țipau la M.Š. Și el, ca și polițiștii veniți, au observat că avusese loc un conflict între M.Š. și etnicii romi și că M.Š. lovise persoanele respective de câteva ori. Acesta l-a dus pe M.Š. la secția de poliție din Ivanić Grad și apoi a ieșit din serviciu și a plecat de la secția de poliție în jurul orei 10:15 p.m. îndreptându-se spre barul „Argentina”. În jurul orei 10:30 p.m. a auzit gălăgie și înjurături în vecinătatea barului [...] așa că s-a dus împreună cu alt polițist să vadă ce se întâmplă. Pe când se apropiau de o mașină marca „Opel” cu numere de înmatriculare olandeze, a auzit o femeie țipând din ce în ce mai tare și sunete de claxon, așa că au încercat să calmeze persoanele. Acestea nu s-au calmat însă, așa că a fost nevoie de sosirea altor polițiști din secție, după care el s-a întors la bar. Acesta a declarat că nici el și niciun alt polițist nu au făcut uz de forță împotriva vreuneia dintre persoanele prezente.

Danijel Đurđević a declarat că [...] a fost dus la secția de poliție, unde i s-a spus că avea o alcoolemie de 1 g/kg, ceea ce nu era adevărat, așa că a refuzat să semneze procesul verbal. În scurt timp au venit părinții lui; în timp ce se afla în mașină, parcată lângă secția de poliție, un bărbat în haine gri a venit și a deschis portiera, a apucat-o de braț pe mama lui, Katica, a scos-o din mașină și a lovit-o. După aceea, un alt necunoscut în haine civile l-a apucat de brațe, l-a scos din mașină și l-a lovit cu piciorul în abdomen, l-a luat de gât și l-a lipit de mașină.

M.S. a declarat că în data de 16 iunie 2009, în jurul orei 10:30 p.m., se afla în barul „Argentina”, amplasat lângă secția de poliție din Ivanić Grad. Chelnerița de serviciu era M.Šk.; mai era doar un client prezent, S.M. La un moment dat, a auzit gălăgie și sunete de claxon din direcția parării; S.M. s-a dus acolo. Curios, s-a dus și el pe terasă să vadă ce se întâmplă. A văzut un grup mare de etnici romi venind din direcția secției de poliție, vorbind tare; una dintre femei a sunat la poliție să se plângă că a fost bătută de doi polițiști, ceea ce nu era adevărat, M.S. aflându-se la doar câțiva metri depărtare și observând totul. După aceea, au mai sosit câțiva polițiști și gălăgia a încetat.

M.Šk. a declarat că își îndeplinea activitățile de chelneriță când a auzit gălăgie dinspre parcare – un claxon și țipete de femeie. A auzit pe cineva strigând „Stai! Poliția!” și s-a întors în bar. Aceasta a explicat că ofițerii de poliție nu au făcut uz de forță, ci doar au rugat persoanele prezente să se calmeze.

[...]

Certificatul medico-legal din 17 iunie 2009 întocmit de Spitalul General Bjelovar consemna că reclamanta Katica Đ. părea să fi suferit lovituri în zona toracelui, capului și pelvisului, fără să menționeze semne vizibile de leziuni.

Infracțiunea de rele tratamente în timpul serviciului sau în exercițiul atribuțiilor de serviciu în interes public este aceea comisă de un funcționar care, în exercițiul atribuțiilor sale reprezentând o autoritate publică, se dedă la rele tratamente sau insulte la adresa altei persoane sau se comportă într-un mod care lezează demnitatea sa. La secția de poliție a avut loc o identificare, însă Katica Đurđević nu a fost capabilă

să indice persoana care a agresat-o în data de 16 iunie 2009 dintre cei cinci polițiști prezenți pentru identificare.

Secția de poliție din Ivanić Grad a prezentat înregistrările video ale camerelor de supraveghere din data de 16 iunie 2009, care nu conțineau nicio dovadă că polițiștii ar fi bătut-o pe Katica Đurđević sau pe altcineva.

Nici informațiile strânse și nici înregistrarea video nu arătau că S.M. sau alt polițist ar fi lovit-o pe Katica Đurđević sau maltratat-o în vreun fel; prin urmare, nu există nicio bănuială întemeiată că acesta ar fi comis o infracțiune.

[...]"

A doua reclamantă Katica Đ. a fost informată că poate ataca actul procurorului și să formuleze o plângere în fața Tribunalului Ivanić Grad în termen de 8 zile.

29. La 17 decembrie 2009, reclamanta a formulat o plângere (*optužni prijedlog*) împotriva lui S.M. și a polițistului neidentificat în fața Tribunalului Ivanić Grad (*Općinski sud u Ivanić Gradu*). Aceasta susținea că, în data de 16 iunie 2009, în jurul orei 10:30 p.m., cei doi polițiști i-au bătut pe ea și fiul său Danijel. La 29 ianuarie 2010, instanța i-a solicitat reclamantei Katica Đ. să își modifice capetele de cerere în termen de 3 zile. Reclamanta s-a conformat. Însă la 4 martie 2010, instanța a constatat că argumentele reclamantei Katica Đ. nu respectau forma prevăzută de Codul de procedură penală.

30. Reclamanta a făcut mai multe consulturi medicale ulterior prezumtivului incident. La 8 februarie 2010, a fost diagnosticată cu leziune neurologică cronică moderată (*blaža kronična neuralna lezija*).

2. Prezumtivele acte de violență împotriva reclamantului Danijel Đ. la școala unde este elev

31. Certificatul medico-legal din 27 octombrie 2008 întocmit pe numele reclamantului Danijel Đ. consemnează că fusese lovit de un elev al școlii pe care acesta o frecventează. Acesta prezenta o deviație de sept nazal, care putea fi de natură post-traumatică. Nu existau semne ale unor fracturi nazale.

32. La 19 decembrie 2008, reclamantul Đuro Đ. s-a plâns Guvernului că fiul său, reclamantul Danijel Đ., a fost insultat constant și bătut frecvent de alți elevi din cauza etniei lui rome.

33. La 12 ianuarie 2009, la secția de poliție din Ivanić Grad a avut loc audierea reclamantului Danijel Đ. Acesta a precizat că, la o dată nespecificată de la sfârșitul lui octombrie 2008, după ora de educație fizică, s-a dus la vestiar să își ia lucrurile. Elevul L.R. se afla în fața lui. Cineva l-a împins pe L.R., iar capul lui l-a lovit pe Danijel Đ. în față, lezându-i nasul. Acesta l-a informat pe diriginte, care l-a trimis la doctor. Acesta nu prezenta alte simptome, iar durerea a dispărut după câteva zile.

34. La 9 ianuarie 2009, Ministerul Științei, Educației și Sportului a solicitat conducerii școlii să răspundă la acuzațiile reclamantului Đuro Đ. Școala a întocmit două rapoarte. Partea relevantă din primul raport, întocmit la 14 ianuarie 2009 de dirigintele reclamantului, precizează:

„[...] după doar două săptămâni la această școală am remarcat conflicte între elevi. D. Đurđević a relatat mai întâi o ciocnire cu alt elev când a fost lovit neintenționat în nas cu capul de către elevul L.R. deoarece Danijel se afla în spatele lui L.R. când acesta și-a dat capul pe spate. ... Danijel a venit la mine plângându-se că îl doare nasul și mi-a spus că L.R. l-a lovit puternic. Acesta a precizat foarte clar că lovitura fusese neintenționată, fapt confirmat de alți elevi martori la incident. A doua zi, Danijel mi s-a plâns că încă îl mai doare nasul, așa că l-am trimis la medic. Am încercat să informez familia Đurđević, însă aveau telefoanele mobile închise. Întrucât s-a stabilit că ciocnirea dintre Danijel și L.R. a fost un accident, fără intenția de a-l răni pe Danijel, nu am avut motiv să pedepsesc pe cineva. Asta s-a întâmplat pe 21, 22 și 23 octombrie 2008.

La 22 octombrie 2008, într-o pauză, a avut loc un conflict verbal și fizic între elevii I.D., M.K., L.R. și D. Đurđević. Din discuțiile cu elevii respectivi, am aflat că I.D., M.K. și L.R. se jucau cu o cutie [...] fapt care l-a deranjat pe Danijel, care a vrut să arunce cutia, așa că Danijel și ceilalți elevi au început să se certe. Elevii I.D., M.K. și L.R. au precizat că după câteva îmbrânceli Danijel i-a amenințat cu violențe fizice, iar

I.D., M.K. și L.R. au replicat înjurându-l. Apoi, Danijel i-a lovit pe M.K. și L.R. În pauza următoare, elevii mi-au raportat incidentul, iar eu l-am raportat conducerii. Un diriginte le-a dat elevilor I.D., M.K. și L.R. avertismente orale. Elevul D. Đurđević a primit un avertisment scris deoarece mai primise deja avertismente orale.

La 16 decembrie, într-o pauză, elevii mei au venit să raporteze o ceartă provocată de Danijel. Aceștia mi-au spus că P.G. și D.A. stăteau de vorbă lângă sala de istorie, când Danijel a venit și i-a dat un picior lui P.G. în fund. D.A. l-a întrebat de ce a făcut asta, iar Danijel a insultat-o. Aceasta i-a replicat cu insulte și a intrat în sala de clasă. Danijel s-a luat după ea, a împins-o într-un dulap din sală, a luat-o de păr și a lovit-o cu genunchiul în șold și abdomen. Elevii l-au văzut pe Danijel lovind-o de mai multe ori până să apuce băieții să îi despartă. Cu ajutorul profesorului de istorie [...] Danijel a recunoscut că el a început conflictul și a explicat ce a făcut [...] Acesta a confirmat versiunea asupra evenimentelor prezentată de elevi și a descris totul pe hârtie, la fel ca și fetele care au fost martore. Ba chiar a demonstrat cum a împins-o pe D.A. în dulap și a ținut-o în timp ce o lovea. Am raportat incidentul unui pedagog, V.V., care a discutat imediat cu Danijel, D.A. și elevii martori la incident, apoi i-a chemat pe părinții lui Danijel și A. și pe polițiști. Defectologul A.N. a fost și el înștiințat și s-a apucat să rezolve situația. I-am informat pe profesori despre incident în ședința din 19 decembrie 2008 și am sugerat să îi dăm lui Danijel Đurđević o mustrare scrisă pentru provocarea și participarea la conflicte verbale și fizice, vătămarea lui D.A. și încălcarea regulamentului școlii prin nepurtarea papucilor de școală, sugestie care a fost aprobată în unanimitate.

În ceea ce privește comportamentul intolerabil față de elevul Đurđević, Danijel mi s-a plâns de trei ori că alți elevi l-au tachinat [...] în legătură cu vârsta lui și faptul că i-ar plăcea o elevă din altă clasă. În urma reclamației lui Danijel, i-a avertizat pe elevii în cauză și le-am spus să evite conflictele verbale. Am stat de câteva ori de vorbă cu Danijel, care mi-a spus că dacă va fi tachinat în continuare îi va bate pe elevii respectivi. În baza acestor discuții, am ajuns la concluzia că Danijel echivala insultele verbale cu violențele fizice și considera normal să reacționeze la tachinare cu violență, fără să dea dovadă de remușcare.

În urma incidentului din decembrie când Danijel a vătămat-o pe D.A., elevii mi-au spus că de obicei reacția lui Danijel la tachinări includea amenințarea cu violențe fizice, înjurături și comentarii nepotrivite despre o elevă din aceeași clasă cu el, cu aluzii la trăsăturile ei fizice și activități sexuale. Ca exemplu de comportament tipic pentru el, elevii au menționat că Danijel lovea cu piciorul elevii în trecere. Acesta își îndoia genunchiul și îi lovea cu piciorul printr-o mișcare bruscă în spate. În timpul ultimei noastre discuții, elevii mi-au spus că îl evitau de ceva timp pe Danijel, precizând că au încetat să îl mai tachineze de teamă că va pune în practică amenințările cu violențe fizice. Pe de altă parte, Danijel nu mi s-a plâns niciodată că alt elev ar fi încercat să îi facă rău.”

35. Partea relevantă din al doilea raport, întocmit la 15 ianuarie 2009 de pedagogul școlii, precizează:

„Danijel Đurđević are adesea conflicte verbale cu colegii de clasă și uneori și cu profesorii. Discuțiile cu el demonstrează că, în opinia sa, cauza conflictelor este că «el vrea să se amuze și să facă glume dar ceilalți nu văd lucrurile astfel». De nenumărate ori, dirigintele, defectologul și cu mine i-am explicat că ceea ce el consideră glumă nu este automat considerat la fel de către alții și că uneori oamenii nu au chef de glume, dar asta nu necesită o reacție vehementă.

Acesta repetă clasa a șasea, iar la începutul anului școlar a spus că îi e dor de prietenii lui din cealaltă clasă, dar a promis să fie un elev mai bun, să asculte de profesori, de mine și de defectolog și să se abțină de la certurile cu alți elevi. L-am lăudat pentru această atitudine; a arătat oarecare progres în activitatea școlară, însă conflictele cu ceilalți elevi au continuat. Majoritatea elevilor din clasa lui sunt implicați, însă uneori se duce la sala de clasă unde învață sora lui, D., și încearcă să îi rezolve problemele într-un mod nepotrivit, tipând și amenințând elevii mai mici. Referitor la măsurile educaționale, la 23 septembrie [2008] a primit o mustrare orală de la dirigintele său, iar la 28 octombrie 2008 o mustrare scrisă pentru conflictul cu alți elevi, despre care părinții au fost informați verbal de către diriginte. Ceilalți elevi implicați în conflict au primit avertismente orale, în vreme ce Danijel a primit avertisment scris pentru repetarea comportamentului inacceptabil pentru care primise avertisment oral la 23 septembrie 2008.

În data de 16 decembrie 2008, într-o pauză, [...] a avut loc o încăierare între Danijel și eleva D.A. Elevii care au fost de față au venit la mine și la diriginte. [Am găsit-o pe] D.A. la fața locului, plângând, cu părul în dezordine, în stare evidentă de șoc, ținându-se cu mâinile de burtă. Elevii ne-au povestit ce s-a întâmplat. Am dus-o pe D.A. în biroul meu și am evaluat dacă trebuie chemată o ambulanță. D.A. a spus că îi este frică și că are dureri de cap și de burtă, dar că nu este nevoie să meargă la medic. Nu avea leziuni externe în afară de părul smuls și pete roșii pe burtă.

Danijel nu avea nicio rană; a spus că a bătut-o deoarece ei au zis ceva care l-a enervat. Părinții ambilor copii au fost informați. Soții Đurđević au venit imediat; mama elevei D.A. a venit mai târziu [...] Soții Đurđević au dorit să discute cu D.A. imediat să afle ce s-a întâmplat. Întrucât țipau și vorbeau în același timp cu Danijel, i-am rugat să se calmeze și le-am spus că nu au dreptul să îi pună întrebări lui D.A. în absența părinților ei. Dat fiind că au fost informați despre incident, le-am spus să meargă acasă și că am

obligatia să raporteze incidentul poliției și unui centru de asistență socială și i-am rugat să îl ducă pe Danijel acasă. Nemulțumiți de ce am spus, aceștia au avut o reacție nepotrivită, mai ales doamna Đurđević, plângându-se că atunci când Danijel a fost insultat nu a existat nicio reacție și nu a fost chemată poliția. Aceștia au spus că se vor ocupa de problemă în stil propriu. O oră mai târziu, tatăl lui D.A. a venit în biroul meu, trist și dezamăgit că nu chemasem ambulanța și că nu venise poliția la școală.

La ședința cu părinții din 19 decembrie 2008 s-a decis emiterea unei muștrări scrise pentru Danijel pentru conflict fizic grav în urma căruia a cauzat leziuni corporale. Deși acesta nu era primul său atac asupra unui elev din școală, iar măsura aplicabilă de regulă ar fi o muștrare dură, având în vedere condiția lui socială în general, care i-a afectat dezvoltarea, s-a optat pentru o pedeapsă mai ușoară.

Trebuie subliniat faptul că am discutat periodic cu Danijel, la cererea sa (de cel puțin 2-3 ori pe săptămână) și totodată îi asigurăm asistența corespunzătoare sub formă de discuții cu el, de unul singur sau împreună cu alți elevi; acesta primește ajutor pentru temele școlare (odată i-am curățat personal tenișii noroioși pe care îi purta la școală în loc de papuci deoarece nu știa cum să procedeze).

Conform unui raport de astăzi, l-ar fi lovit cu pumnul pe elevul I.M. în obrazul stâng deoarece I.M. a aruncat cu șapca în el.

Referitor la incidentul 21 sau 22 octombrie 2008 când i-a fost lezat nasul (nu știu data exactă deoarece Danijel nu își amintește exact când s-a întâmplat), Danijel a declarat în prezența părinților săi că stătea în picioare în spatele unui băiat care și-a dat capul pe spate fiindcă avea păr lung și că nasul lui arăta așa de dinainte, fapt confirmat de certificatele medicale prezentate de părinți [...]

Aș dori să subliniez că, din punct de vedere personal dar și profesional, am făcut multe eforturi să îi ajut pe soții Đurđević și copiii lor. De multe ori cuplul Đurđević a protestat cum că nu știu să rezolvăm problemele cu etnicii romi, afirmând că elevii de la școală, ca și alte persoane, îi denigrează. Mi-am exprimat regretul față de asemenea comportament și am precizat că este imposibil să fi pățit așa ceva din partea mea (fapt pe care l-au confirmat) și i-am asigurat că în mod cert voi reacționa în eventualitatea unui asemenea comportament din partea elevilor ca să le protejiez copiii și să îndrum elevii către adoptarea unei atitudini corecte față de romi. Nu pot fi tras la răspundere pentru reacțiile altor persoane deoarece aceste chestiuni țin de cultura personală.

I-am sfătuit să le spună copiilor mai mari care vin la școală să îi ia pe frații lor mai mici să aștepte în afara școlii și să nu intre în școală înaintea terminării cursurilor fără să se înregistreze la elevul de serviciu (aceștia se enervează când elevii de serviciu le cer să prezinte actele de identitate și intră în sălile de curs fără permisiune). În discuțiile cu ei, aceștia au recunoscut că uneori copiii lor folosesc un limbaj injurios pe care îl aud acasă, iar eu cred că reclamația lor că numai copiii lor sunt supuși unor rele tratamente la școală nu este adevărată.

Serviciul social și poliția au fost informate despre supravegherea elevilor pentru a-i ajuta cu problemele lor existențiale.”

36. La o dată nespecificată, reclamanta Katica Đ. a depus o plângere penală la Parchetul Municipal din Velika Gorica (*Općinsko državno odvjetništvo u Velikoj Gorici*) formulând acuzații de vătămare corporală (*tjelesna ozljeda*). Se pare că plângerea avea ca obiect bătăile suferite de reclamantul Danijel Đ. la școală.

37. La 24 februarie 2009, reclamantii Katica și Danijel Đ. au fost chemați la Parchetul Municipal din Velika Gorica pentru o audiere legată de incidentul din 16 decembrie 2008.

38. Certificatul medical din 26 martie 2009 consemnează că reclamantul Danijel Đ. susținea că un elev l-a lovit în spate cu o minge și că fusese bătut de elevi de la școală și insultat constant timp de o săptămână. Acesta susținea că are dureri de burtă și de spate. Nu existau leziuni vizibile. A fost diagnosticat cu contuzii abdominale (*contusio abdominis*). Ecografia nu a indicat nicio leziune. Acesta a refuzat spitalizarea.

39. La 18 septembrie 2009, reclamantul Đuro Đ. a făcut o reclamație la o autoritate neprecizată împotriva conducerii școlii care, în opinia sa, nu era proactivă pentru protejarea fiului său, Danijel Đ., împotriva bătăilor repetate.

40. La 15 decembrie 2009, reclamantul Danijel Đ. a fost examinat în legătură cu durerile lui de cap de către oftalmologul din Spitalul Dumbrova (*Klinička bolnica Dumbrova*). Reclamantul susținea că a fost bătut la școală și în afara școlii. Medicul a solicitat opinia conducerii școlii și a psihologului școlii.

41. La 8 februarie 2010, reclamantul Danijel Đ. a fost examinat din nou și a fost diagnosticat cu o afecțiune gravă a vederii la ochiul drept ca urmare a unei contuzii (*cephaela gradus gravis post contusionem*). Reclamantul susținea că a fost bătut la școală și în afara școlii. Medicul a remarcat că nu primise niciun răspuns de la conducerea sau psihologul școlii

și le-a cerut din nou opinia. Reclamantul Danijel Đ. a fost trimis la neurolog și neurochirurg. Nu există informații că a urmat recomandarea.

42. La aceeași dată, Judecătoria Velika Gorica l-a găsit pe reclamantul Danijel Đ. vinovat de vătămarea corporală a lui D.A. în data de 16 decembrie 2008 și a dispus ca acesta să ceară scuze lui D.A. și să fie pus sub îngrijire și supraveghere strictă.

43. La o dată nespecificată, reclamanta Katica Đ. a formulat o plângere privind violența împotriva reclamantului Danijel Đ. în cadrul școlii și a prezentat documente medicale. Aceasta susținea că împreună cu tatăl băiatului s-a plâns la școală de faptul că Danijel este bătut de alți elevi în numeroase rânduri și că nu s-a luat nicio măsură. Aceasta mai susținea că ei (părinții) au fost dați afară din școală și nu au fost lăsați să plătească asigurarea pentru Danijel la școală. Aceasta a anexat certificatele medicale emise pentru reclamantul Danijel Đ. la data de 17 martie 2010, care arătau că acesta fusese lovit la cap la 26 martie și 9 decembrie 2009, precum și 16 februarie 2010.

44. La 7 aprilie 2010, directorul școlii a întocmit un raport la cererea Clinicii pentru protecția copiilor din Zagreb. Partea relevantă din raport precizează:

„Observații privind elevul Danijel Đurđević

[...]

În clasa a șasea, [Danijel] a avut frecvent conflicte verbale cu colegii de clasă (uneori chiar și conflicte fizice precum îmbrânceli sau trasul de haine), iar uneori și cu profesorii. Discuțiile cu el demonstrează că, în opinia sa, cauza conflictelor este că «el vrea să se amuze și să facă glume dar ceilalți nu văd lucrurile astfel». De nenumărate ori, dirigintele și asistenții de specialitate din școală i-au explicat că ceea ce el consideră glumă nu este automat considerat la fel de către alții și că uneori oamenii nu au chef de glume, dar asta nu necesită o reacție vehementă.

Poliția a intervenit pentru prima dată pe când Danijel era în clasa a șasea în decembrie 2008, după un grav incident cu o elevă. [...] Danijel a apucat-o de cap și a lovit-o cu piciorul în abdomen. În urma intervenției noastre pe lângă serviciile externe competente, părinții, probabil nemulțumiți de comportamentul nostru, au făcut reclamație la Biroul pentru Minorități Naționale, care ne-a solicitat observații.

[este prezentat incidentul când Danijel a fost lovit în nas]

[...]

Anul trecut în decembrie Danijel s-a plâns de o durere de cap din cauză că «fusesse lovit cu o bară metalică». Discutând cu el, am aflat că în ziua precedentă Danijel fusese lovit de persoane necunoscute [...], în afara incintei școlii, după ore. A refuzat sugestia noastră de a-i chema pe părinți să îl ia acasă. A cerut în schimb niște calmante, cum cere frecvent [...] După câteva momente a plecat fără permisiune de la școală, s-a dus la un medic și s-a întors după o oră cu două rețete [...]

La 4 martie 2010, soții Đurđević au fost chemați să o ia de la școală pe fiica lor, elevă în clasa a șasea, care arunca scaunele și băncile din sala de clasă în urma unui conflict verbal cu unii colegi de clasă. Când a aflat asta, Danijel a încercat să «rezolve problema în stilul lui», amenințând elevii și profesorii (a zis ceva de un cuțit). Profesorii l-au calmat, dar acesta își sunase deja fratele sau tatăl pe telefonul mobil așa că în scurt timp fratele lui mai mare a venit la școală. La intrare, a atins în trecere un elev de serviciu și a țipat la el și a deschis mai multe uși de la sălile de clasă în căutarea surorii și fratelui său. Unul dintre profesori [...] a auzit gălăgia și l-a rugat pe tânăr să înceteze cu gălăgia și cu perturbarea orelor și i-a spus că se duce el după sora și fratele lui. Fratele mai mare a continuat însă să îi vorbească urât profesorului și a amenințat să «ia lucrurile în mâinile lui». Profesorul a sunat imediat la poliție; este posibil ca acesta să fie incidentul la care se refereau soții Đurđević în legătură cu intervenția poliției.

Danijel se plânge frecvent profesorilor de dureri de cap și cere medicamente și permisiunea de a ieși din clasă. Uneori iese fără permisiune sau fără să știe profesorul. [...]

În principiu, nu le dăm elevilor medicamente, ci chemăm părinții să îi ia de la școală și să îi îngrijească.

De asemenea, Danijel se plânge, mai rar, că este insultat de elevi. Am discutat cu elevii respectivi și am luat măsuri disciplinare când incidentele au continuat. S-a observat în ultimul timp că Danijel refuză temele școlare, reacționează vehement la sfaturile primite și uneori li se adresează urât elevilor și profesorilor.

Doresc să subliniez că diriginții i-au informat pe părinți la ședințele cu părinții despre incidentele verbale în care au fost implicați unii elevi, iar părinții au reacționat mai mult decât corect și au cerut scuze. De asemenea, doresc să subliniez că la școala noastră studiază alți șase elevi romi, iar aceștia sunt elevi buni și cooperarea cu părinții lor este mulțumitoare în cazul tuturor.”

II. Dreptul intern relevant

45. Articolele relevante din Codul de procedură penală (Monitorul Oficial nr. 62/2003 – *Zakon o kaznenom postupku*) prevăd următoarele:

Art. 2

„[...]”

(3) În absența unor prevederi contrare, procurorul declanșează urmărirea penală în cazul în care există bănuieli întemeiate că o persoană identificată a comis o infracțiune pasibilă de urmărire penală și nu s-a prescris urmărirea persoanei respective.”

Art. 171

„(1) Toate organele statului și persoanele juridice sunt obligate să raporteze infracțiunile pasibile de urmărire penală indiferent dacă au fost informate în acest sens sau au aflat despre infracțiuni pe cont propriu.

[...]”

Art. 173

„(1) Plângerea penală se formulează, în scris sau oral, la procurorul competent.

[...]”

46. Articolele relevante din Legea privind contravențiile împotriva ordinii și liniștii publice (Monitorul Oficial nr. 5/1990, 47/1990 și 29/1994) prevăd:

Art. 6

„Orice persoană care se comportă în mod deosebit de insolent și nepoliticos în public insultând cetățenii sau tulburând liniștea acestora, va fi amendată pentru contravenție [...] sau pedepsită cu închisoarea până la 30 de zile.”

Art. 13

„Orice persoană care se bate, se ceartă sau țipă în public ori tulbură ordinea și liniștea publică în alt fel, va fi amendată pentru contravenție [...] sau pedepsită cu închisoarea până la 30 de zile.”

În drept

I. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 3 din Convenție în legătură cu incidentul din 16 iunie 2009 din jurul orei 9:30 p.m.

47. Reclamantul Danijel Đ. s-a plâns că, în data de 16 iunie 2009 în jurul orei 9:30 p.m., a fost bătut de niște persoane, iar autoritățile naționale nu au făcut nimic pentru identificarea și pedepsirea făptașilor. Acesta a invocat art. 3 din Convenție, redactat după cum urmează:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

Cu privire la admisibilitate

1. Argumentele părților

48. Guvernul a argumentat că reclamantii nu au epuizat căile de atac interne deoarece nu au depus o plângere penală la parchetul competent și nici nu au declanșat o acțiune civilă împotriva prezumtivului făptaș.

49. Reclamantii au afirmat că, prin faptul că au informat poliția, au epuizat căile de atac interne.

2. Motivarea Curții

50. Curtea nu este obligată să examineze excepția de neepuizare invocată de Guvern în legătură cu incidentul în litigiu întrucât capetele de cerere referitoare la aceasta sunt în orice caz inadmisibile din următoarele motive.

51. Presupunând că circumstanțele incidentului în litigiu intrau sub incidența art. 3 din Convenție, Curtea ar admite că articolul menționat necesita punerea în aplicare a mecanismelor de drept penal corespunzătoare [a se vedea *Beganović împotriva Croației*, nr. 46423/06, pct. 69, CEDO 2009-... (fragmente), cu trimiterile suplimentare]. În această privință, art. 3 obligă statul să instituie dispoziții de drept penal eficace pentru a preveni comiterea unor infracțiuni împotriva integrității persoanei, dublate de un sistem de aplicare a legislației pentru prevenirea, eliminarea și pedepsirea încălcării dispozițiilor respective [a se vedea, *mutatis mutandis*, *A. împotriva Regatului Unit*, 23 septembrie 1998, pct. 22, *Culegere* 1998-VI, și *Nachova și alții împotriva Bulgariei* (MC), nr. 43577/98 și 43579/98, pct. 96, CEDO 2005-VII], această obligație cuprinzând și relele tratamente cauzate de persoane fizice (a se vedea *Šečić*, citată anterior, pct. 53). Pe de altă parte, este de la sine înțeles că obligația statului prevăzută la art. 1 din Convenție nu poate fi înțeleasă ca obligând statul să garanteze prin sistemul lui juridic că tratamentele inumane sau degradante nu sunt aplicate niciodată de către o persoană altelea sau că, dacă se aplică totuși, urmărirea penală trebuie în mod obligatoriu să conducă la o anumită sancțiune. Pentru ca statul să fie tras la răspundere, este necesar, în opinia Curții, să se demonstreze că sistemul juridic intern, în special legislația penală aplicabilă în circumstanțele cauzei, nu asigură o apărare practică și eficace a drepturilor garantate la art. 3 (a se vedea *X și Y împotriva Țărilor de Jos*, 26 martie 1985, pct. 30, seria A nr. 91 și *A. împotriva Regatului Unit*, citată anterior, opinia Comisiei, pct. 48).

52. Pentru început, Curtea observă că prezenta cauză nu are ca obiect abuzul verbal împotriva lui Z.Đ. de la restaurantul „Yogi” în timp ce servea cina deoarece Z.Đ. nu a sesizat Curtea și nu este reclamant în prezenta cauză. Prezenta cauză are ca obiect incidentul care a avut loc în jurul orei 9:30 p.m. în fața restaurantului „Yogi”, când Z.Đ. și fratele său, reclamantul Danijel Đ., s-au întors să își ia mașina.

53. Referitor la incidentul în litigiu, Curtea observă că poliția i-a audiat pe M.Š., Z.Đ. și reclamantul Danijel Đ., toți trei implicați în incident, precum și un martor neutru, I.G. Cu toții au făcut o descriere asemănătoare a incidentului în litigiu, iar poliția i-a trimis în judecată în fața instanței pentru contravenții din Ivanić Grad. Fără să desfășoare o audiere, dar bazându-se pe raportul poliției, instanța i-a găsit pe M.Š. și ceilalți participanți, cu excepția reclamantului Danijel Đ., vinovați de insulta și scandal. M.Š. a fost amendat cu 1 170 HRK. Hotărârea a rămas definitivă.

54. Ceilalți făptași au făcut contestație, așa că aceeași instanță a desfășurat o audiere și i-a găsit vinovați din nou.

55. Reclamantul Danijel Đ. a fost găsit și el vinovat de participare la scandal. Acesta nu a atacat hotărârea pronunțată în primă instanță.

56. În acest context, având în vedere natura incidentului în litigiu, Curtea constată că autoritățile naționale au stabilit faptele relevante și, prin stabilirea vinovăției lui M.Š. și amendarea acestuia, au îndeplinit conform legii obligația procedurală prevăzută la art. 3 din Convenție.

57. Rezultă că acest capăt de cerere este în mod vădit nefondat și trebuie respins în conformitate cu art. 35 § 3 lit. a) și art. 35 § 4 din Convenție.

II. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 3 din Convenție în legătură cu incidentul din 16 iunie 2009 din jurul orei 10:30 p.m.

58. Reclamanții Katica și Danijel Đ. s-au plâns, de asemenea, că în data de 16 iunie 2009 în jurul orei 10:30 p.m. au fost supuși la rele tratamente de către poliție și că ancheta oficială privind respectivele rele tratamente a fost fără efect. Aceștia au invocat art. 3 din Convenție.

A. Cu privire la admisibilitate

1. Argumentele părților

59. Guvernul a afirmat că reclamantii nu au făcut demersurile pentru urmărirea penală a prezumtivilor făptași și nici nu au formulat o acțiune civilă în despăgubire sau o plângere administrativă împotriva unui act ilegal.

60. Reclamantii au afirmat că, prin faptul că au informat poliția, au epuizat căile de atac interne. Reclamanta Katica Đ. a informat Judecătoria Velika Gorica în acest sens. În orice caz, statul avea sarcina de a efectua o anchetă eficientă și aprofundată în privința acuzațiilor sale de brutalitate din partea poliției, susținute de probe medicale, indiferent de acțiunile ei.

2. Motivarea Curții

61. Curtea reamintește că, în conformitate cu art. 35 § 1 din Convenție, nu poate fi sesizată decât după epuizarea tuturor căilor de recurs interne. Scopul art. 35 este de a acorda statelor contractante posibilitatea de a preveni sau de a repara pretenziile încălcări de care sunt acuzate înainte ca acestea să fie prezentate în fața Curții [a se vedea, de exemplu, *Mifsud împotriva Franței* (dec.) (MC), nr. 57220/00, pct. 15, CEDO 2002-VIII). Obligația epuizării căilor de recurs interne impune unui reclamant să folosească normal căile de atac care sunt efective, suficiente și accesibile cu privire la capetele sale de cerere întemeiate pe Convenție. Pentru a fi efectivă, o cale de atac trebuie să fie capabilă să remedieze în mod direct situația de fapt în litigiu (a se vedea *Balogh împotriva Ungarei*, nr. 47940/99, pct. 30, 20 iulie 2004).

62. Mai mult, Curtea reamintește că, în cazul în care o persoană formulează o pretenție întemeiată pe art. 3 din Convenție, noțiunea de recurs efectiv implică, din partea statului, o anchetă eficientă și aprofundată, aptă să conducă la identificarea și pedepsirea persoanelor responsabile [a se vedea *Selmouni împotriva Franței* (MC), nr. 25803/94, pct. 79, CEDO 1999-V]. Curtea a hotărât în numeroase cauze că această cerință nu poate fi îndeplinită numai prin formularea unei acțiuni civile (a se vedea, printre altele, *Krastanov împotriva Bulgariei*, nr. 50222/99, 30 septembrie 2004, pct. 60).

63. În cazul de față, reclamanta Katica Đ. a depus o plângere penală împotriva ofițerilor de poliție. Plângerea penală a declanșat o cercetare preliminară, respinsă în cele din urmă de parchet din cauza lipsei de probe privind faptul că ofițerii comiseseră pretinsa infracțiune.

64. Într-adevăr, așa cum a susținut Guvernul, reclamantii ar fi putut să îi dea în judecată pe ofițeri și să încerce să continue urmărirea penală a acestora ca acuzatori secundari. Cu toate acestea, așa cum Curtea a constatat deja în cauze similare (a se vedea *Matko împotriva Sloveniei*, nr. 43393/98, 2 noiembrie 2006, pct. 95 și *Stojnšek împotriva Sloveniei*, nr. 1926/03, 23 iunie 2009, pct. 79), dat fiind că a fost informat despre plângerea penală, procurorul avea obligația să se asigure că s-a efectuat o cercetare preliminară, că s-au strâns probe și că, dacă probele împotriva prezumtivilor făptași sunt suficiente, se declanșează urmărirea lor penală. Prin urmare, Curtea nu constată niciun motiv să solicite reclamantilor continuarea urmăririi penale a ofițerilor acuzați pe cont propriu dându-i în judecată, aceasta fiind sarcina procurorului, care este într-o poziție mai bună, dacă nu chiar singurul competent, în acest sens (a se vedea *Matko*, pct. 90 și *Stojnšek*, pct. 79, ambele citate anterior). Prin urmare, concluzionează că prin formularea unei plângeri penale reclamantul a oferit statului posibilitatea să remedieze situația declanșând o anchetă oficială efectivă [a se vedea *H.D. împotriva Poloniei* (dec.), nr. 33310/96, 7 iunie 2001]. Curtea va examina pe fondul cauzei dacă într-adevăr s-a efectuat o astfel de anchetă.

65. În ceea ce privește argumentul Guvernului conform căruia reclamantul ar fi putut formula o acțiune civilă în despăgubire împotriva statului, Curtea a hotărât în repetate rânduri că obligația procedurală a statului prevăzută la art. 3 de a efectua o anchetă aprofundată, oficială, eficientă și promptă a acuzațiilor de rele tratamente nu poate fi înlocuită de plata unor

despăgubiri. Curtea confirmă că o acțiune civilă nu este în măsură, fără beneficiul concluziilor unei anchete penale, să conducă la anumite constatări referitoare la identitatea făptașilor, cu atât mai puțin să stabilească răspunderea acestora. Mai mult, obligația unui stat contractant prevăzută la art. 3 din Convenție de a efectua o anchetă în măsură să conducă la identificarea și pedepsirea persoanelor responsabile în cazurile de rele tratamente ar putea deveni iluzorie dacă, în raport cu plângerile întemeiate pe articolul menționat, un reclamant ar fi obligat să epuizeze o acțiune care ar conduce doar la acordarea unor despăgubiri [a se vedea *Parlak și alții împotriva Turciei* (dec.), nr. 24942/94, 24943/94 și 25125/94, 9 ianuarie 2001; *Okkallı împotriva Turciei*, nr. 52067/99, pct. 58, CEDO 2006-XII (fragmente); și *Taymuskhanovы împotriva Rusiei*, nr. 11528/07, pct. 75, 16 decembrie 2010].

66. Acordarea unor despăgubiri într-o acțiune civilă nu poate decât să completeze, prin intermediul despăgubirii, rezultatele unei anchete aprofundate și eficiente în măsură să conducă la pedepsirea persoanelor responsabile. În situația în care nu a avut loc o asemenea anchetă, o acțiune civilă nu este o cale de atac suficientă.

67. În ceea ce privește o cerere adresată unei instanțe de contencios administrativ, Curtea consideră că o asemenea acțiune nu poate înlocui sub nicio formă cerința unei anchete efective, aprofundate și oficiale asupra acuzațiilor de rele tratamente aplicate de funcționari ai statului.

68. Având în vedere cele de mai sus, Curtea respinge excepția Guvernului, conform căreia reclamanta ar fi trebuit să declanșeze o acțiune penală în calitate de acuzator subsidiar. De asemenea, Curtea respinge excepția conform căreia reclamanta ar fi trebuit să sesizeze o instanță de contencios administrativ (a se vedea, de asemenea, *Lukenda împotriva Sloveniei*, nr. 23032/02, pct. 47–53, CEDO 2005-X, și *Stojnšek*, citată anterior, pct. 80) sau să intenteze o acțiune civilă în despăgubire. Curtea observă că Guvernul nu a prezentat argumente convingătoare cu privire la caracterul efectiv al căilor de recurs respective în raport cu capătul de cerere întemeiat de reclamantă pe art. 3.

69. Curtea constată că nu există alte motive să respingă acest capăt de cerere ca inadmisibil; prin urmare, este necesar să fie declarat admisibil.

B. Cu privire la fond

1. Argumentele părților

70. Reclamantii s-au plâns că, în data de 16 iunie 2009 în jurul orei 10:30 p.m., reclamantii Katica și Danijel Đ. au fost bătuți de doi polițiști în civil și că nu s-a efectuat nicio cercetare efectivă asupra acuzațiilor lor de brutalitate din partea poliției. Referitor la identificarea din 12 octombrie 2009, reclamanta Katica Đ. a susținut că nu a fost capabilă să îl recunoască pe A.B. dreptul unul dintre polițiștii care au bătut-o deoarece acesta nu purta ochelari ca în data de 26 iunie 2009 la momentul în litigiu.

71. Guvernul a afirmat că, la momentul în litigiu, ofițerii A.B. și S.M. nu erau de serviciu și, prin urmare, acuzațiile reclamantei nu puteau avea ca obiect brutalitatea din partea poliției. Nu există nicio dovadă că polițiștii au bătut pe vreunul dintre reclamantii. Referitor la ancheta privind acuzațiile de brutalitate din partea poliției, Guvernul a afirmat că poliția i-a audiat pe reclamantii Katica și Danijel Đ. și pe rudele lor, D.Đ. (născut în 1969), Z.Đ., S.Đ. și D.Đ. (născut în 1972), precum și pe martorii M.Šk. și M.S.; de asemenea, a analizat casetele video ale camerelor de supraveghere. Toți polițiștii care au fost implicați în vreun mod au dat declarații. Poliția a organizat și o prezentare pentru recunoaștere, însă reclamanta Katica Đ. nu l-a recunoscut pe A.B. ca fiind unul dintre prezumtivii atacatori. În baza anchetei respective, Parchetul din Ivanić Grad a respins plângerea penală a reclamantilor din lipsă de probe.

2. Motivarea Curții

a) Principii generale

72. Așa cum a declarat Curtea în numeroase ocazii, art. 3 consacră una dintre cele mai importante valori ale societăților democratice. Acesta interzice în termeni categorici tortura sau tratamentele și pedepsele inumane sau degradante, indiferent de circumstanțe și de comportamentul victimei (a se vedea *Iwańczuk împotriva Poloniei*, nr. 25196/94, 15 noiembrie 2001, pct. 49 și *E. și alții împotriva Regatului Unit*, nr. 33218/96, 26 noiembrie 2002, pct. 88).

73. Curtea reamintește că relele tratamente trebuie să atingă un minim de gravitate pentru a intra sub incidența art. 3. Aprecierea acestui nivel minim este relativă: depinde de toate circumstanțele cauzei, cum ar fi natura și contextul tratamentelor, durata acestora, urmările fizice și psihice și, în unele cazuri, sexul, vârsta și starea de sănătate a victimei (a se vedea *Costello-Roberts împotriva Regatului Unit*, 25 martie 1993, pct. 30, seria A nr. 247-C, și *A. împotriva Regatului Unit*, citată anterior, pct. 20).

74. Curtea a declarat tratamentul ca „inuman” deoarece, *inter alia*, acesta a fost premeditat, a fost aplicat ore întregi și a cauzat fie o vătămare corporală concretă, fie o intensă suferință fizică și mentală [a se vedea *Labita împotriva Italiei* (MC), nr. 26772/95, pct. 120, CEDO 2000-IV). Tratatamentul a fost considerat „umilitor” atunci când a fost de natură să provoace victimelor sale sentimente de frică, angoasă și inferioritate capabile să le umilească și să le înjosească, putând chiar să le doboare rezistența fizică sau morală (a se vedea *Hurtado împotriva Elveției*, 28 ianuarie 1994, opinia Comisiei, pct. 67, seria A nr. 280 și *Wieser împotriva Austriei*, nr. 2293/03, 22 februarie 2007, pct. 36).

b) Aplicarea acestor principii în prezenta cauză

75. În ceea ce privește afirmația Guvernului că A.B. și S.M. nu erau în exercițiul funcțiilor lor oficiale în timpul incidentului din data de 16 iunie 2009 în jurul orei 10:30 p.m. deoarece nu erau de serviciu la momentul respectiv, Curtea observă că este incontestabil faptul că A.B. și S.M. erau amândoi ofițeri de poliție în cadrul secției de poliție din Ivanić Grad. Martorii M.Šk. și M.S. au declarat, amândoi, că A.B. s-a identificat ca ofițer de poliție strigând „Stai! „Poliția!”. Mai mult, A.B. și S.M. nu aveau niciun motiv să intervină în situația respectivă decât în calitatea lor de ofițeri de poliție. În aceste circumstanțe, Curtea consideră că incidentul în litigiu poate fi interpretat ca brutalitate din partea poliției.

76. Referitor la gravitatea tratamentelor, Curtea observă că certificatul medical din 17 iunie 2009 emis pe numele lui Danijel Đ. consemnează că acesta suferise contuzii în zona capului, cu excoriații, și a piramidei nazale. În privința reclamantei Katika Đ., certificatul din 17 iunie 2009 consemnează că aceasta suferise contuzii în zona capului, toracelui și pelvisului, însă nu prezenta leziuni vizibile. Însă ecografia din 19 iunie 2009 a arătat că aceasta prezenta un hematom subcutanat în zona sacrală cu dimensiunea 92x74x23 mm.

77. În acest punct, Curtea consideră necesar să reamintească, referitor la folosirea forței de către poliție, că la dezamorsarea conflictelor, menținerea ordinii, prevenirea infracțiunilor, prinderea prezumtivilor infractori și apărarea propriei persoane precum și a altora, polițiștii au dreptul să folosească mijloacele corespunzătoare, inclusiv forța. Cu toate acestea, forța poate fi folosită numai dacă este indispensabilă și nu trebuie să fie excesivă (a se vedea *Ivan Vasilev împotriva Bulgariei*, nr. 48130/99, 12 aprilie 2007, pct. 63 și trimiterile suplimentare). Folosirea forței fizice care nu a fost impusă cu strictețe de comportamentul propriu-zis al persoanei lezează demnitatea umană și constituie, în principiu, o încălcare a dreptului prevăzut la art. 3 din Convenție (a se vedea *Kuzmenko împotriva Rusiei*, nr. 18541/04, 21 decembrie 2010, pct. 41).

78. În cazul de față, nu există afirmații că comportamentul reclamanților Katika și Danijel Đ. necesita folosirea forței. Deși se afirmă că reclamanta Katika Đ. țipa și suna din claxon, nu

s-a declarat în niciun fel că i-ar fi atacat pe ofițerii de poliție prezenți sau altă persoană ori că ar fi avut vreun comportament care să justifice folosirea forței împotriva ei. În acest context și având în vedere principiile menționate anterior, Curtea constată că în aceste circumstanțe, în măsura în care s-au formulat acuzații de folosire a forței fizice de către ofițerii de poliție, leziunile menționate anterior prezentate de reclamantul Katica și Danijel Đ. erau suficient de grave încât să atingă nivelul „minim de gravitate” în conformitate cu art. 3 din Convenție.

i) Cu privire la fondul art. 3 din Convenție

79. Curtea reamintește că acuzațiile de rele tratamente trebuie să fie susținute de probe corespunzătoare. La evaluarea probelor, Curtea a aplicat în general criteriul probei dincolo de orice îndoială rezonabilă. Însă astfel de probe pot rezulta din coexistența unor inferențe suficient de puternice, clare și concordante sau a unor prezumții faptice similare irefutabile (a se vedea *Salman împotriva Turciei*, nr. 21986/93, pct. 100, CEDO 2000-VII și *Dedovski și alții împotriva Rusiei*, nr. 7178/03, 15 mai 2008, pct. 74).

80. În cazul de față, nu există probe în afară de afirmațiile reclamantilor Katica și Danijel Đ. că polițiștii au făcut uz de forță împotriva lor. Pe de altă parte, documentele medicale prezentate arată că reclamantul Katica și Danijel Đ. suferiseră leziuni corporale.

81. Cu toate acestea, având în vedere lipsa unei evaluări de către autoritățile naționale a circumstanțelor exacte ale incidentului în litigiu, Curtea nu este în măsură să stabilească dincolo de orice îndoială rezonabilă că polițiștii au folosit forța împotriva reclamantilor Katica și Danijel Đ. și dacă leziunile prezentate de aceștia au fost cauzate de brutalitatea polițiștilor.

82. Prin urmare, concluzia Curții este că art. 3 din Convenție nu a fost încălcat pe fond.

ii) Cu privire la aspectul procedural al art. 3 din Convenție

83. Curtea reamintește că în cazul în care o persoană face o afirmație credibilă că a suferit un tratament contrar art. 3 pe când se afla în custodia poliției sau a altor agenți ai statului, articolul respectiv, coroborat cu obligația generală a statului, conform art. 1 din Convenție, prin care se „recunosc oricărei persoane aflate sub jurisdicția lor drepturile și libertățile definite în [...] Convenții” impune, în mod indirect, efectuarea unei anchete oficiale efective. Ca și în cazul unei anchete în temeiul art. 2, această anchetă trebuie să fie în măsură să conducă la identificarea și pedepsirea responsabililor. Altminteri, interzicerea legală generală a torturii și tratamentelor și pedepselor inumane sau degradante ar fi lipsită de efect în practică, în pofida importanței ei fundamentale, și ar fi posibil ca în unele cazuri reprezentanții statului să încalce drepturile celor aflați sub controlul lor cu impunitate virtuală [a se vedea, printre altele, *Labita* (MC), citată anterior, pct. 131 și *Boicenco împotriva Moldovei*, nr. 41088/05, 11 iulie 2006, pct. 120].

84. De asemenea, ancheta trebuie să fie eficientă în sensul de a fi în măsură să conducă la stabilirea faptului dacă folosirea forței de către poliție a fost justificată sau nu în acele împrejurări (*Kaya împotriva Turciei*, 19 februarie 1998, pct. 87, *Culegere* 1998-I). Ancheta privind acuzațiile grave de rele tratamente trebuie să fie aprofundată. Aceasta înseamnă că autoritățile trebuie să facă mereu o încercare serioasă de a afla ce s-a întâmplat și nu ar trebui să se bazeze pe concluzii pripite sau neîntemeiate pentru finalizarea anchetei sau ca temei pentru deciziile lor (a se vedea hotărârea *Assenov și alții*, citată anterior, pct. 103 și următoarele). Acestea trebuie să ia toate măsurile pe care le au la dispoziție pentru colectarea probelor legate de incident, inclusiv, *inter alia*, declarații ale martorilor oculare și probe criminalistice [a se vedea *Tanrikulu împotriva Turciei* (MC), nr. 23763/94, CEDO 1999-IV, pct. 104 și următoarele, și *Gül împotriva Turciei*, nr. 22676/93, 14 decembrie 2000, pct. 89]. Orice nereguli ale anchetei care afectează posibilitatea de a stabili cauza vătămării sau identitatea persoanelor responsabile riscă să contravină acestei norme (a se vedea *Boicenco*, citată anterior, pct. 123).

85. Pentru ca o anchetă să fie efectivă, este posibil în general să se considere o necesitate ca persoanele care sunt însărcinate cu ancheta și se ocupă de derularea ei să fie independente de persoanele implicate în evenimente (a se vedea, de exemplu, *Barbu Anghelescu împotriva României*, nr. 46430/99, 5 octombrie 2004, pct. 66). Este vorba nu numai de absența unei legături ierarhice sau instituționale, ci și de o independență practică (a se vedea *Boicenco*, citată anterior, pct. 121).

86. În ceea ce privește cazul de față, Curtea consideră că probele medicale și plângerile reclamantei Katica Đ. adresate autorităților interne competente, conexe, dădeau naștere cel puțin unei suspiciuni rezonabile că leziunile acesteia ar fi putut fi cauzate de folosirea forței de către poliție. În aceste condiții, plângerile acesteia constituie o pretenție întemeiată, iar autoritățile croate aveau astfel obligația de a efectua o anchetă efectivă.

87. Se pare, în cazul de față, că singura anchetă privind acuzațiile reclamantei a fost efectuată de Poliția Ivanić Grad, adică de către aceleași autorități de care aparțineau și față de care erau subordonați ierarhic ofițerii acuzați de vătămarea reclamantei. Din moment ce ofițerii care au efectuat ancheta erau subordonați aceluiași lanț ierarhic ca și ofițerii vizați de anchetă, apar îndoieli serioase în privința capacității lor de a efectua o anchetă independentă [a se vedea, *mutatis mutandis*, *Oğur împotriva Turciei* (MC), nr. 21594/93, pct. 91, CEDO 1999-III și *Matko*, citată anterior, pct. 89].

88. De asemenea, Curtea observă că, în cele din urmă, parchetului îi revenea sarcina de a se asigura că se efectuează o anchetă efectivă cu privire la plângerile reclamantei Katica Đ. După primirea informațiilor despre acuzațiile reclamantei și certificatele ei medico-legale, avocatul statului avea sarcina de a se asigura că s-a efectuat o cercetare preliminară și că s-au strâns probele necesare, precum identificarea prezumtivilor făptași și declarațiile martorilor oculari. Mai mult, procurorul nu era obligat să se conformeze încadrării juridice a pretinsei infracțiuni în forma indicată în plângerea penală a reclamantei, ci era obligat să înceapă urmărirea penală și să solicite măsuri de cercetare dacă existau bănuieli întemeiate că reclamanta fusese supusă unor rele tratamente de către poliție.

89. În cazul de față, însă, comportamentul procurorului a fost lipsit de transparența necesară ca și de aparenta independență [a se vedea, *mutatis mutandis*, *McKerr împotriva Regatului Unit*, nr. 28883/95, pct. 131, CEDO 2001-III, și *Hugh Jordan împotriva Regatului Unit*, nr. 24746/94, pct. 123, CEDO 2001-III (fragmente)]. În această privință, Curtea observă că procurorul și-a bazat ordonanța de respingere a plângerii penale a reclamantei Katica Đ. exclusiv pe rapoartele prezentate de poliție.

90. Procurorul nu a luat măsuri independente precum audierea reclamantei Katica Đ., a ofițerilor implicați și a martorilor oculari, dispunerea unei examinări criminalistice a leziunilor reclamantei Katica Đ. și așa mai departe (a se vedea, *a contrario*, *Berliński împotriva Poloniei*, nr. 27715/95 și 30209/96, 20 iunie 2002, pct. 69 și 70). Nu există informații că acesta era dispus în vreun fel să cerceteze atent versiunea polițiștilor asupra incidentului.

91. În ceea ce privește măsurile luate de poliție, Curtea observă că Guvernul nu a prezentat nicio probă că poliția ar fi audiat-o pe reclamanta Katica Đ. – cea care s-a plâns că a fost bătută de poliție – sau pe ofițerii de poliție prezumtiv implicați.

92. Mai mult, procurorul și-a bazat concluziile pe declarațiile lui M.Šk. și M.S. Prima persoană însă nu fusese la fața locului, iar în ceea ce o privește pe cea de a doua, declarațiile date de cei doi martori cu privire la prezența la locul faptei sunt diferite (*supra*, pct. 24 și 25).

93. Curtea observă că atât M.S., cât și M.Šk., au declarat că un grup mare de etnici romi erau prezenți la locul incidentului. Cu toate acestea, deși susține că aceștia au fost audiați de poliție, Guvernul nu a prezentat nicio dovadă a audierii lor.

94. Curtea consideră că neregulile sus-menționate sunt suficiente pentru a ajunge la concluzia că autoritățile naționale nu au efectuat o anchetă corespunzătoare și efectivă asupra circumstanțelor legate de prezumtiva folosire a forței de către poliție împotriva reclamantilor Katica și Danijel Đ.

95. Curtea constată că neregulile anchetei asupra prezumtivei brutalități din partea poliției, referitoare la caracterul efectiv al acesteia și lipsa de independență a autorităților implicate, constituie o încălcare a cerințelor art. 3 din Convenție. Prin urmare, a fost încălcată obligația procedurală prevăzută la art. 3 din Convenție.

III. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 3 și 8 din Convenție în legătură cu acuzațiile de rele tratamente aplicate reclamantului Danijel Đ. la școala unde este elev

96. Invocând art. 3 și 8 din Convenție, reclamantii s-au plâns că autoritățile școlare nu au oferit reclamantului Danijel Đ. protecție împotriva bătăilor frecvente de la școală.

Cu privire la admisibilitate

1. Argumentele părților

97. Guvernul a argumentat că reclamantii nu au epuizat căile de atac interne întrucât nu au depus o plângere penală.

98. Un alt argument a fost acela că statul nu are nicio obligație pozitivă în legătură cu acuzațiile de violență împotriva reclamantului Danijel Đ. la școala unde este elev deoarece reclamantii nu au informat niciodată autoritățile competente despre niciun incident violent. Singurul incident raportat autorităților școlare era cel legat de accidentul din 21 octombrie 2008. Conducerea școlii și poliția au stabilit faptele relevante cu privire la incidentul respectiv și au ajuns la concluzia că fusese un accident, nu un act intenționat.

99. Reclamantii au afirmat că reclamantul Danijel Đ. era minor și că autoritățile competente aveau sarcina de a stabili cauza leziunilor, chiar dacă acesta rămăsese pasiv. Cu toate acestea, autoritățile nu au procedat astfel, iar părinții lui au informat poliția și serviciul social despre violența suferită la școală. Mai mult, certificatul medico-legal al reclamantului Danijel Đ. consemna clar faptul că autoritățile școlare fuseseră informate despre leziunile suferite ca urmare a actelor violente ale celorlalți elevi și că școala le-a ignorat.

100. Reclamantii au afirmat că documentele medicale referitoare la reclamantul Danijel Đ. indicau că acesta suferise multiple leziuni în zona capului în decursul unei îndelungate perioade de timp și că fusese bătut de mai multe ori. Toate acestea au condus la o afecțiune oculară gravă. Acesta le cerea adesea profesorilor calmante. Medicul care l-a examinat a informat autoritățile școlare și le-a solicitat un răspuns. Reclamantii au informat poliția, serviciul social și autoritățile școlare despre actele de violență frecvente ale celorlalți elevi. În aceste circumstanțe, statul avea obligația de a se ocupa de acuzațiile respective și de a lua măsurile corespunzătoare pentru a-l proteja pe reclamantul Danijel Đ. de violența din școală. Însă nu s-a luat nicio măsură.

2. Motivarea Curții

101. Curtea consideră că natura plângerii – lipsa măsurilor corespunzătoare pentru a-l proteja pe reclamantul Danijel Đ. de violența din partea colegilor lui de clasă și a altor elevi din școala unde este înscris – nu necesită automat o urmărire penală și nici nu implică răspunderea penală a cuiva. Prin urmare, nu era necesar ca reclamantii să depună o plângere penală.

a) Principii generale

102. Referitor la art. 3, pe lângă principiile menționate la pct. 78–80 de mai sus, Curtea reamintește că, în ceea ce privește întrebarea dacă statul ar putea fi tras la răspundere, în temeiul art. 3, pentru rele tratamente aplicate unor persoane de către actori nestatali, obligația

înaltei părți contractante prevăzută la art. 1 din Convenție de a recunoaște oricărei persoane aflate sub jurisdicția ei drepturile și libertățile definite în Convenție, coroborată cu art. 3, impune statului să ia măsuri menite să garanteze că persoanele aflate sub jurisdicția lor nu sunt supuse torturii sau tratamentelor sau pedepselor inumane ori degradante, inclusiv relele tratamente aplicate de persoane fizice (a se vedea, *mutatis mutandis*, *H.L.R. împotriva Franței*, 29 aprilie 1997, pct. 40, *Culegere* 1997-III). Aceste măsuri ar trebui să asigure o protecție eficientă, în special, a copiilor și persoanelor vulnerabile, și să includă măsuri rezonabile pentru prevenirea relelor tratamente despre care autoritățile au ori ar trebui să aibă cunoștință (*mutatis mutandis*, *Osman împotriva Regatului Unit*, 28 octombrie 1998, *Culegere* 1998-VIII, pct. 116, și *E. și alții*, citată anterior, pct. 88).

103. Referitor la disciplina școlară, Curtea a hotărât următoarele în hotărârea citată anterior în *Costello-Roberts împotriva Regatului Unit*:

„27. Curtea observă în primul rând că, așa cum a remarcat reclamantul, statul are obligația, conform art. 2 din Protocolul nr. 1 (P1-2), de a le asigura copiilor dreptul la educație. Aceasta reamintește că dispozițiile Convenției și protocoalelor la aceasta se interpretează în ansamblu (a se vedea *Kjeldsen, Busk Madsen și Pedersen împotriva Danemarcei*, hotărârea din 7 decembrie 1976, seria A nr. 23, p. 26 și 27, pct. 52 și 54, precum și *Soering împotriva Regatului Unit*, hotărârea din 7 iulie 1989, seria A nr. 161, p. 40, pct. 103). Funcțiile aferente administrării interne a unei școli, ca de exemplu disciplina, nu pot fi considerate simple chestiuni secundare ale procesului educațional (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Campbell și Cosans împotriva Regatului Unit*, hotărârea din 25 februarie 1982, seria A nr. 48, p. 14, pct. 33). Faptul că sistemul disciplinar școlar intră sub incidența dreptului la educație a fost recunoscut, mai recent, la art. 28 din Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului din 20 noiembrie 1989, intrată în vigoare la 2 septembrie 1990 și ratificată de Regatul Unit la 16 decembrie 1991. Articolul menționat, în contextul dreptului copilului la educație, prevede următoarele:

«2. Statele părți vor lua toate măsurile corespunzătoare pentru a asigura aplicarea măsurilor de disciplină școlară într-un mod compatibil cu demnitatea copilului ca ființa umană și în conformitate cu prezenta Convenție.»

În al doilea rând, în Regatul Unit, școlile independente coexistă cu sistemul de educație publică. Dreptul fundamental al oricărei persoane la educație este un drept garantat în mod egal elevilor din școlile de stat și cele independente, fără deosebire între cele două categorii (a se vedea, *mutatis mutandis*, hotărârea *Kjeldsen, Busk Madsen și Pedersen împotriva Danemarcei*, citată anterior, seria A nr. 23, p. 24, pct. 50).

În al treilea rând, Curtea este de acord cu reclamantul că statul nu se poate exonera de răspundere delegându-și obligațiile unor organisme sau persoane private (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Van der Mussele împotriva Belgiei*, hotărârea din 23 noiembrie 1983, seria A nr. 70, p. 14-15, pct. 28-30).

28. Prin urmare, în prezenta cauză, care are legătură cu domeniul special al disciplinei școlare, tratamentul incriminat, deși reprezintă un act al directorului unei școli independente, nu este mai puțin pasibil de angajarea răspunderii Regatului Unit în temeiul Convenției dacă se dovedește a fi incompatibil cu art. 3 sau art. 8 ori cu ambele.”

104. Curtea consideră că același principiu se aplică problemelor de disciplină școlară în raporturile dintre elevi.

105. În ceea ce privește art. 8 din Convenție, Curtea reamintește că nu există nicio îndoială că evenimentele care au generat prezenta cerere țin de sfera vieții private, în sensul art. 8 din Convenție. Într-adevăr, integritatea fizică și morală a unei persoane este cuprinsă în conceptul de viață privată. Conceptul de viață privată cuprinde și sfera raporturilor dintre persoane. Mai mult, nu pare să existe niciun motiv în principiu pentru ca noțiunea de „viață privată” să fie considerată ca excluzând atacurile la integritatea fizică a unei persoane (a se vedea *X și Y împotriva Țărilor de Jos*, 26 martie 1985, pct. 23, seria A nr. 91).

106. Deși obiectivul esențial al art. 8 este acela de a proteja persoanele împotriva ingerințelor arbitrare ale autorităților publice, acesta nu se limitează la a obliga statul să se abțină de la asemenea ingerințe: pe lângă acest angajament negativ, pot exista obligații pozitive inerente respectării efective a vieții private sau de familie. Aceste obligații pot implica adoptarea unor măsuri destinate să asigure respectarea vieții private chiar și în sfera relațiilor dintre persoane (a se vedea *X și Y împotriva Țărilor de Jos*, 26 martie 1985, seria A nr. 91, p. 11, pct. 23; *Botta împotriva Italiei*, 24 februarie 1998, pct. 33, *Culegere de hotărâri*

și decizii 1998-I; Mikulić, citată anterior, pct. 57; și Sandra Janković împotriva Croației, nr. 38478/05, pct. 44, CEDO 2009-... (fragmente)].

107. În ceea ce privește viața privată, Curtea a hotărât anterior, în anumite contexte, că noțiunea de viață privată include integritatea fizică și psihologică a unei persoane. În temeiul art. 8, statele au obligația de a apăra integritatea fizică și morală a unei persoane față de altele. În acest scop, statele trebuie să mențină și să aplice în practică un cadru legislativ corespunzător care să asigure protecție împotriva actelor de violență comise de persoane (a se vedea *X și Y*, citată anterior, pct. 22 și 23; *Costello-Roberts împotriva Regatului Unit*, 25 martie 1993, pct. 36, seria A nr. 247-C; *D.P. și J.C. împotriva Regatului Unit*, nr. 38719/97, 10 octombrie 2002, pct. 118; *M.C. împotriva Bulgariei*, nr. 39272/98, pct. 150 și 152, CEDO 2003-XII; *Bevacqua și S. împotriva Bulgariei*, nr. 71127/01, 12 iunie 2008, pct. 65; și *Sandra Janković*, citată anterior, pct. 45).

b) Aplicarea acestor principii în prezenta cauză

108. Prin urmare, Curtea va examina dacă Croația, la soluționarea cazului reclamanților, și-a încălcat obligațiile pozitive prevăzute la art. 3 și 8 din Convenție.

109. Curtea consideră că reclamantul Danijel Đ., minor în vârstă de 15 ani la momentul incidentelor în litigiu, poate fi considerat ca aparținând grupului de „persoane vulnerabile” îndreptățite la protecție din partea statului (a se vedea *A. împotriva Regatului Unit*, citată anterior, pct. 22).

110. Curtea observă că reclamanții susțin că reclamantul Danijel Đ. era supus adesea unor rele tratamente de către alți elevi din școala pe care o urma. Aceștia își susțin afirmațiile cu certificatele medicale din 27 octombrie 2008, 26 martie și 15 decembrie 2009, 8 februarie și 17 martie 2010, care atestă faptul că reclamantul Danijel Đ. se plângea de bătăi, dureri de abdomen și de spate, dureri de cap și o afecțiune oculară cronică.

111. Curtea admite faptul că leziuni precum afecțiunea oculară cronică cauzată de lovituri la cap sunt de natură gravă și pot necesita aplicarea atât a art. 3, cât și a art. 8, din Convenție.

112. Cu toate acestea, Curtea observă totodată că, în argumentele adresate autorităților naționale, ca și în argumentele adresate Curții, reclamanții au invocat relele tratamente aplicate reclamantului Danijel Đ. la școală în termeni vagi și generali. Aceștia nu au indicat niciodată datele exact sau circumstanțele ori alte detalii ale incidentelor specifice prezumtivelor rele tratamente.

113. Autoritățile școlare au examinat alegațiile referitoare la incidentul din 21 octombrie 2008 și au stabilit că fusese un accident: elevul L.R. și-a dat capul pe spate și din greșeală l-a lovit în nas pe reclamantul Danijel Đ., aflat în spatele său. Cu toate acestea, pentru a angaja obligațiile pozitive ale statului prevăzute la art. 3 și 8 din Convenție, autoritățile statului ar fi trebuit să conștientizeze riscul de acte violente. Este evident că așa ceva nu se aplică în cazul leziunilor accidentale.

114. În ceea ce privește leziunile descrise în certificatele medicale, Curtea observă că certificatul medico-legal din 27 octombrie 2008 menționează o leziune a nasului reclamantului Danijel Đ. și se referă la incidentul la 21 octombrie 2008, când a fost lovit din greșeală de un alt elev. Certificatul medical din 26 martie 2009 nu indică leziuni vizibile, iar ecografia nu a depistat nicio leziune. Certificatul medical din 15 decembrie 2009 consemnează că, în câteva rânduri, reclamantul a primit lovituri în zona capului, la școală și în afara școlii. Nu s-a constatat nicio leziune.

115. Pe de altă parte, afecțiunea oculară cronică este o leziune gravă, care a fost stabilită cu certitudine. Totuși, Curtea remarcă, de asemenea, că reclamantul Danijel Đ. a afirmat că a fost lovit cu o bară metalică de către agresori necunoscuți în afara școlii. Certificatele medicale din 8 februarie și 17 martie 2010 nu menționează cauza afecțiunii oculare a reclamantului Danijel Đ. și nici dacă are legătură cu vreun incident violent de la școală. Nici reclamanții nu au menționat vreun incident violent de la școală care ar fi putut fi cauza leziunii.

116. În afară de incidentul din 21 octombrie 2008, nu există detalii concrete ale pretinselor incidente violente împotriva reclamantului Danijel Đ. Deși se menționează insulte proferate de alți elevi din cauza etniei lui rome, reclamanții nu au indicat niciodată natura acelor insulte sau originea lor. Se poate considera că reclamantul Danijel Đ. ar fi cunoscut numele elevilor care i-au adresat pretinsele insulte din moment ce aceștia erau colegii lui de clasă sau cel puțin de școală.

117. Mai mult, atât directorul școlii, cât și pedagogul de aici, au explicat în rapoarte lor că atunci când au existat acuzații de insulte verbale, elevii în cauză au primit avertismente, iar autoritățile școlare au discutat problema cu părinții la ședințele profesorilor cu părinții. În absența unor afirmații mai concrete cu privire la incidentele de violențe verbale, Curtea nu poate considera statul răspunzător pentru lipsa unei reacții corespunzătoare.

118. Deși conștientizează foarte bine gravitatea problemei violenței în rândul elevilor, în circumstanțele prezentei cauze, Curtea nu observă în ce mod afirmațiile reclamanților ar putea să angajeze obligațiile pozitive ale statului prevăzute la art. 3 și 8 din Convenție și să impună autorităților competente să ia măsuri concrete. Pentru angajarea acestei obligații, acuzațiile de violență trebuie să fie specifice și detaliate în legătură cu locul, data și natura actelor care fac obiectul plângerii.

119. Rezultă că acest capăt de cerere este în mod vădit nefondat și trebuie respins în conformitate cu art. 35 § 3 lit. a) și art. 35 § 4 din Convenție.

IV. Cu privire la aplicarea art. 41 din Convenție

120. Art. 41 din Convenție prevede:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă”.

A. Prejudiciu

121. Cu titlu de prejudiciu moral, reclamantul Đuro Đ. a solicitat 5 000 de euro (EUR), reclamanta Katica Đ. – 20 000 EUR, iar reclamantul Danijel Đ. – 30 000 EUR.

122. Guvernul a considerat că sumele solicitate sunt nejustificate și excesive.

123. Curtea respinge toate pretențiile referitoare la prejudiciul moral formulate de reclamantul Đuro Đ. deoarece a declarat inadmisibilă cererea în ceea ce îl privește pe acesta.

124. Referitor la reclamanții Katica și Danijel Đ., Curtea a constatat o încălcare a aspectului procedural al art. 3 în legătură cu prezumtiva brutalitate din partea poliției în data de 16 iunie 2009. Curtea admite că, din cauza neefectuării unei anchete corespunzătoare asupra acuzațiilor de brutalitate din partea poliției, reclamanții Katica și Danijel Đ. au suferit un prejudiciu moral. Pronunțându-se în echitate, Curtea acordă reclamanților Katica și Danijel Đ., în solidar, suma de 6 000 EUR pentru prejudiciul moral, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit pe această sumă.

B. Cheltuieli de judecată

125. De asemenea, reclamanții au solicitat 2 240 EUR cu titlu de cheltuieli de judecată în fața Curții.

126. Guvernul a considerat această sumă excesivă.

127. În conformitate cu jurisprudența Curții, un reclamant are dreptul la rambursarea cheltuielilor de judecată numai în măsura în care se stabilește caracterul real, necesar și rezonabil al acestora. În prezenta cauză, ținând seama de elementele pe care le deține și de criteriile menționate mai sus, Curtea consideră că trebuie să li se acorde reclamanților suma de 1 000 EUR, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit pe această sumă.

C. Dobânzi moratorii

128. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

Pentru aceste motive, Curtea, în unanimitate,

1. *Declară* cererea admisibilă în ceea ce privește acuzația de rele tratamente aplicate reclamantilor Katica și Danijel Đ. de către ofițerii de poliție în data de 16 iunie 2009, în jurul orei 10:30 p.m., și inadmisibilă pentru celelalte capete de cerere;
3. *Hotărăște* că nu a fost încălcat pe fond art. 3 din Convenție în ceea ce privește incidentul din data de 16 iunie 2009, în jurul orei 10:30 p.m.;
4. *Hotărăște* că a fost încălcat art. 3 din Convenție sub aspect procedural în ceea ce privește neefectuarea unei anchete corespunzătoare asupra incidentului din data de 16 iunie 2009, în jurul orei 10:30 p.m.;
6. *Hotărăște*:
 - a) că statul pârât trebuie să plătească celui de al doilea și al treilea reclamant, în solidar, în termen de trei luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din Convenție, următoarele sume, care trebuie convertite în kune croate la rata de schimb aplicabilă la data plății:
 - i) 6 000 EUR (șase mii de euro) pentru prejudiciul moral, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit;
 - ii) 1 000 EUR (o mie de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit;
 - b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;
7. *Respinge* cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba engleză, apoi comunicată în scris, la 19 iulie 2011, în temeiul art. 77 § 2 și 3 din Regulament.

Søren Nielsen
Grefier

Anatoly Kovler
Președinte